VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

E 32/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n kriisivarautumisen ja resilienssin vahvistaminen; Suomen näkemyksiä varautumisunionistrategian valmisteluun https://www.eduskunta.fi/pdf/E+32/2024 - kuuleminen 05.06.2024

Osastopäällikkö Harri Martikainen
Johtava asiantuntija Maarit Lassander

Ennakoinnin ja tutkimustiedon vahvempi hyödyntäminen osana varautumista, erityisesti VN turvallisuusjohtamisen toimintamallin kehittäminen-hankkeen näkökulma.

- Turvallisuusjohtamisen hanke pyrkii kehittämään ja vahvistamaan kansallisia rakenteita.

- Suomen aloite varautumisunionistrategiasta pyrkii tuomaan EU-tason kehittämiseen toimiviksi koettuja oppeja Suomen omasta järjestelmästä. Näihin voi jatkossa lukeutua myös mahdolliset turvallisuusjohtamisen hankkeen myötä tehdyt muutokset.

Ennakointyö ml. tulevaisuusselonteko auttavat varautumaan

- Ennakointi on välttämätön osa strategisen päätöksenteon tietoperustaisuutta.
- Tulevaisuusselonteon edustama systemaattinen tulevaisuuden pohdinta ennakointimenetelmiä hyödyntäen ja laaja-alaisesti asiantuntijoita osallistaen on vakiintunut osa valtionhallinnon ennakoinnin toimintatapaa.
- Strateginen ennakointi luo edellytykset tulevaisuuden muutoksiin varautuneelle ja valmistautuneelle hallinnolle.
- Tulevaisuusselonteon valmistelu luo ennakoivaa toimintakulttuuri ja vahvistaa valmiuksia toimia yhä epävakaammassa ja monimutkaisemmassa maailmassa.
- Skenaariotyö mahdollistaa ajattelu- ja toimintatavan muutoksen, jossa tulevaisuustyö tuodaan osaksi päätöksenteon prosesseja ja jossa tulevaisuuden toimintaympäristön ennakointi, seuranta ja varautuminen suuntaavat toimintakyvykkyyttä aiempaa proaktiivisempaan suuntaan.

Ennakointyö ml. tulevaisuusselonteko auttavat varautumaan

- Parhaillaan käynnissä oleva ja valtioneuvoston kanslian koordinoima skenaariotyö muodostaa eduskunnalle kevätkaudella 2025 annettavan tulevaisuusselonteon ensimmäisen osan
- Skenaariotyötä voidaan hyödyntää valtioneuvoston erilaisissa strategisissa valmisteluissa, ministeriöiden omissa suunnitteluprosesseissa ja muun muassa alue- ja paikallishallinnossa.
    - → ml. turvallisuusjohtamisen kokonaisuus

Käyttäytymistiedon hyödyntäminen

- Viimeisten vuosikymmenten ajalta kertynyt tieto ihmisen käyttäytymisestä on valtava tietopankki
- Kun pyritään vaikuttamaan ihmisten käyttäytymiseen, politiikan ja viestinnän toimet tulisi suunnitella niin, että ne huomioivat käyttäytymisen erityispiirteet – psyykkiset perustarpeet ja tiedonkäsittelyn periaatteet eivät muutu

Kognitiivinen intruusio, miksi hybridivaikuttaminen toimii?

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165102

Psyykkisen resilienssin haasteet tämän päivän Suomessa

- Lähes 30% suomalaisista jättää äänestämättä, pienituloiset, vähemmän koulutetut, maahanmuuttajat ja nuoret äänestävät vähemmän
- Kriisit ovat nakertaneet hyvinvointia ja lisänneet epäoikeudenmukaisuuden tunteita, rakentaen voittajien ja häviäjien narratiivia
- Yhteiskunnan muutos ei ole johtanut suomalaisuuden tarinan olennaiseen päivittämiseen, ulkopuolelle jääneet ja voimattomuutta kokevat sanoutuvat irti yhteiskunnasta

Yhteisöllisen resilienssin rakentaminen:

- Luottamus
- Osallisuus
- Turvallisuuden
- tunne

Miten tukea yhteisöresilienssiä hallinnon toimin?

Hallinnon on hyvä pyrkiä:

- tuntemaan yhteisöjen normit ja identiteetit (kyselyt, haastattelut, tutkimukset)
- varmistamaan, että on *mahdollisuus* yhteisesti jaettuun identiteettiin (tarinoita suomalaisuudesta)
- ennakoimaan muutosta: yksisuuntainen viestintä ohittaa heterogeeniset ryhmät vailla yhteisiä taustatarinoita (polarisaatio, muuttoliike, individualismi, ulkopuolisuus ja syrjäytyminen) → kehittämään vastavuoroisia yhteyksiä julkisen hallinnon ja ihmisten välillä
- edistämään yhteenkuuluvuutta yhteisöjen sisällä ja niiden välisessä vuorovaikutuksessa